

ријско-географске садржине јесте исцрпан извештај *И. Синдика* о једној Коронелијевој карти Боке Которске из 1688. год., првој, на којој су разгранати заливи Боке представљени у приближно тачном обиму. Од општег значаја је и обимни чланак *В. Старика* о географској номенклатури Босне и Херцеговине; ова се делимиче своди на врло старо словенско порекло, а делимиче јој се корени морају тражити чак код Авара, Печењега и других народа из доба велике сеобе.

Као једина регионално-географска студија ове свеске *Гласника* заслужује расправа *Б. Ж. Милојевића* о острву Хвару нарочиту пажњу. Писац се труди да излагањем и физичко-географских и антропо-географских прилика дође до заокружене слике о Хвару; у томе је, у смислу модерне географије, и успео, иако би се местимиче желело више обавеште-

ња о узајамним утицајима између појединих географских елемената. Милојевићеви радови о Далмацији свакако нам дају право да се надамо, да ће Далмација ускоро бити приказана у једнојностраној географској монографији.

У мањим прилозима говори *И. Рубић* о имену острва Шолте, *Б. М. Дробњаковић* о варошицама у Космају, *Р. Ускоковић* о кирицилуку у Ивањичком Старом Влаху, *Сл. Борђевић* о спуштању нивоа Охридског Језера од 1924 до 1927, и *П. Вујевић* о инсолацији средњег и доњег дела јадранског приморја. Преглед литературе и белешке налазе се на крају ове свеске, богате садржином. Уређиван у духу свог оснивача *Гласник* ће извесно и даље задржати прво место у Географији балканских земаља.

Др. Валтер Бохинец („Prager Presse“ 24. VII. 1928.)

РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА НАШИХ ЗЕМАЉА

Dott. Gustavo Cumin: Il gruppo del Monte Nevoso (Venezia Giulia), appunti geografici. (Bollettino della R. Società Geografica Italiana, Serie VI, Vol IV, Num 1—2, gennaio — febbraio 1927, стр. 38—66).

Аутор чланка, о кому је реч, већ је испитивао Снежник и саопштио је резултате (в. реферат у *Гласнику Г. Д.* св. 13, стр. 238). У овом раду, после увода о геоморфолошким приликама, прелази на остала географска питања, климска, био-географска, антропогеографска.

Средња годишња температура креће се око 9° С у долини Тимава, а на висоравни између 5° и 8°. Разлика између најхладнијег и најтоплијег месеца већа је у долини Тимава (19,5°) и на северо-источним странама Снежника (18,9°) него ли на југо-источним (17,6°). Уопште долина Тимава и северо-источне стране имају више континентални климски карактер, него ли југо-источне стране, које су под утицајем Кварнерског Залива. За сваких 100 м. у јужном делу опада температура за 0,8°, и то и зими и лети, док на северној страни средње опадање износи 0,5°, у јануару 0,4°, а у јулу 0,5°. Према овому на врху Снежника износила би средња годишња температура +1°, у јануару —7° до —8°, а у јулу 10°.

Водени талози карактеристични су по својим пљусковима. У Гоманском забележено је највише воденог талоба 3143,2 мм, а на Снежнику 1567 мм. Октобар је најбогатији кишом. Снег пада редовно, и то први пут у новембру или децембру, а последњи у фебруару или почетком марта. Флора је разнолика и богата. Може се поделити у три зоне: 1) зона храста до 700—850 м; 2) зона субалпског дрвећа од 900—1050 м до 1500—1550 м, и 3) зона

планинска од 1500 или 1550 до врха. У овој је зони карактеристичан планински бор (*Pinus montana*). У нижим областима у циљу пошумљавања засађен је црни бор (*Pinus nigra*). Фауна је такође разноврсна. Вук, лисица и друга ситнија дивљач врло су чести.

Становници су Словенци, а има их у читавој области. Око Снежника на 6000. Густина износи највише 26 на km². Насеља су друмског типа. Трново и Бистрица показују тенденцију да се здруже у једно насеље. Кућа је обичног, карсног типа. Најпримитивнија је приземна, покривена сламом. Ни у економском погледу не разликује се ова област од других карсних области.

Аутор је вршио сам опажања, а користио се и литературом. Овим радом дао је леп прилог регионалној географији наших земаља под Италијом.

И. Синдик.

Gustavo Cumin: L'Istria Montana, studio geografico (L'Universo, Anno VIII, Num. 5 Maggio 1927, стр. 471—517. и Num. 7., Luglio 1927, стр. 693—727.).

Аутор разумева под именом „Планинске Истре“ област око Чичарије. Област је дуга око 40 km, површина јој износи 592,70 km², а има 26,465 становника. На Западу почиње са површи Сервола, па се у правцу Југо-истока простире до Ријечког Залива. Област није морфолошки хомогена. Карактеристична је по својим површима које се таласасто спуштају ка Северо-истоку и Југо-западу. Кречњачки терен, који чини целу област, порекла је кретацејског, еоценског и доњо-олигоценског.

Непосредна близина мора, на Северо-западу и Југо-истоку ублажује климу. Средња годишња температура креће се између 6° и 12,15°, према надморској висини о удаљености од мора. Главни су ветрови бура и широк. Маестрал захвата само северо-западне стране. Јесен је најкишније доба године, а снег не остаје више од 18 до 20 дана годишње.

Хидрографски област није сиромашна, али је подела површинских вода неједнака. У неким пределима има воде врло много, а у неким нема воде у опште.

Флора и фауна су медитеранске, односно кречњаке.

Становништво је, по податцима из 1910, било овако заступано: Хрвата 15,403, Словенаца 10.162, Румуна 596, Италијана 243, и других народности 61. Као обично у карским областима, доста су густо насељене долине и падине заштићене од буре. Становништво се бави земљорадњом и сточарством. Комуникације су лоше.

Ауторова су запажања тачна, али је литература, којом се у антропогеографским питањима служи, понекад застарела. Стога су закључци о досељавању Словенаца и Хрвата нетачни. Исто тако није аутор најбоље обавештен о Чичима.

Аутор говори о сваком питању доста опширно, чак и више, него што би требало, јер су многа питања већ обрађена. Међутим аутор је то урадио намерно. Он најпре хоће, да стручне, а и шире кругове италијанске, упозна са географским особинама земаља, које су на конференцијама мира додељене Италији. С друге стране — то се јасно види из његових закључака, којима, у облику напомене не завршава свој рад, — аутор хоће, да упозори званичне факторе, што би требало да се уради за економски напредак ове области.

И. Синдик.

Yves Chataigneau: Le bassin de Sarajevo. (Annales de Géographie, 15. Juillet 1928., p. 306—327.)

Бавећи се у нашој земљи првих година после Рата *Шашењо* је географски проучавао Босну. Неке резултате својих проматрања он је објавио раније. У овом чланку дао је географску монографију о Сарајевској Котлини. Као и раније његове комуникације, она представља врло добар прилог за Географију Босне. Главну пажњу *Шашењо* обраћа геоморфолошким проблемима котлине и њеног обода. Као добар проматрач он је уочио врло интересантне проблеме, којима је и посветио први већи део чланка. У другом делу пак, он на основу својих запажања, а поглавито на основу извора, говори о становништву и његовој привреди.

Котлина се налази на контакту двеју зона различитог рељефа: на Западу тек-

тонски покрети су дали главне црте рељефа (ерозијом проширене потолине ступњевито се ређају дуж раседа: Ливањско, Гламочко, Купрешко Поље), док се на Истоку простране површи од тријаских и кретајских кречњака дижу изнад депресија у шкриљцима. Обод котлине је од мезозојских шкриљаца, кречњака, пешчара, лапора и пескова, док јој је унутрашњост испуњена конгломератима, лапорима, песковима и слатководним кречњацима. Последњи су по *Ф. Кацери*, као и седименти других босанских котлина, седименти олигомиоценских језера који су се одржали у доцније формираним потоллинама. *Ј. Цвијић* је пак узимао да су поменути седименти босанских котлина творевине неогених локалних језера. *Шашењо* је дошао до сличног закључка проучавањем високих котлина источне Босне. По њему, седименти Сарајевске Котлине су такође седименти локалног неогеног језера.

Тектонске црте у рељефу јако се истичу. Од раседа који прате ивицу котлине најзначајнији је расед Јајце-Травник-Илија: њиме је ограничен на Истоку шкриљаста хорст средње Босне, део издигнуте претерцијерне површи. На издигнутом делу јављају се зреле вишеће долине на нивоу који се спушта од 1600 до 930 м. Овај се ниво нарочито истиче. Уздужни профили Босне и њених притока показују на граници тога нивоа према котлини преломе у нагибу; поред тога, нагиб речних токова је дискордантан са топографском површином. И рељеф саме котлине је условљен дислокацијама. Неогени седименти су скоро редовно спуштени према старијим формацијама, али су местимце и издигнути у њихов ниво. Детаљна пластика котлине измоделирана је лакустријским и речним радом. *Шашењо* је утврдио серију од шест језерских подова (450—470, 560, 590—615, 630—650, 680—700 и 850 м.). У долинама река, које су се са повлачењем језера усецале на напуштеним језерским подовима, утврдио је четири терасе. Код притока Босне у котлини *Шашењо* је констатовао интересантно скретање правца. У своме току изван котлине оне су оријентисане према центру котлине, док им је у самој котлини правац прилагођен току Босне. Долине су им, дакле, састављене из два дела од којих први представља долину притоке некадашњег језера, а други постклимнијску долину притоке Босне. Босна је била отока Сарајевског Језера према Панонском Басену. Усецањем она је отворила језерски басен, исушила га и ухватила његове притоке. По *Ј. Цвијићу* њено удубљивање је последица издизања прецаге између Врандука и Добоја. *Шашењо* узима да је ово издизање захватило целу Босну и било узрок отварању локалних језера. Оно је захватило и цео басен некадашњег Сарајевског Језера. Велики на-